

Přepis nahrávky vyprávění Josefa Morkuse

**Pro Příběhy našich sousedů 2017 zpracovali žáci
ZŠ Jungmannova 6, Jihlava, příspěvková organizace:
Tomáš Hermann, Martin Kučera a Marek Kudrna
pod vedením Mgr. Pavla Koreně.**

Pan Josef Morkus

0:00 Dobrý den, dnes je úterý 7. března 2017. Nahráváme vzpomínky pana Josefa Morkuse z Jihlavy, Březinova 3. Jsme ze základní školy Jungmannova 6, Jihlava. Náš tým se skládá ze tří členů: Tomáš Herman, Martin Kučera a Marek Kudrna. Pane Morkusi, řekl byste nám, kdy a kde jste se narodil, jak jste trávil své dětství a vůbec, mohl byste zavzpomínat na celý svůj dosavadní život. Jmenuji se Josef Morkus, pocházím ze smíšeného manželství, po tátovi jsem Němec, po mamince jsem Čech.

1:00 Moji rodiče měli smíšené manželství. Narodil jsem se tady v Jihlavě, v porodnici, ale jinak jsme bydleli v Kostelci. Táta tam dělal za války vedoucího expedice. Po skončení války, to mně byly tři měsíce. Narodil jsem se 5. 2. 1945. Takže skončila války, byly mně tři měsíce, tak táty byl z práce vyhozenej, přišli o majetek a my jsme se nastěhovali do Jezdovic. To je asi 4 km od Třeště. Tam bydlela rodina nebo rodiče mojí matky. Takže tam tehdy naši bydleli. Byla celá rodina zařazena do odsunu.

2:00 Jako německá, takže ...Táta o týchle době nikdy nemluvil, potom mamka, když na to vzpomínala. Kdyby skutečně celou naši rodinu odsunuli, ještě jsem měl bratra o čtyři roky staršího, takže asi těžko s tříměsíčním miminem by to bylo. Buď bych tady dneska neseděl s váma, anebo bych seděl v Německu.

Takže naši, táta tedy žádal, jestli by tady mohl zůstat v republice. Nakonec se to podařilo. Mohl tady zůstat. Jak jsem říkal, on o týchle době doopravdy nemluvil nikdy. Jak to vypadalo po válce? Matka, když na to vzpomínala, tak to bylo krutý. Majetek nám tedy zůstal v tom Kostelci.

3:00 A táta měl bílou pásku, tu nosili Němci, a každé den se hlásil někde na národním výboru, já nevím, co to tenkrát bylo, asi revoluční výbory, na práci. Používali je tenkrát na práci. Ta společnost se po válce chovala k Němcům divným způsobem, nebo nehezkým způsobem. Z té tátovo strany tady zůstala jeho segra, moje teta, která sice byla Němka, ale měla Čecha. To bylo taky smíšený manželství. Takže ty tady mohli zůstat a my. Takže bydleli tady asi do mého jednoho roku v těch Jezdovicích.

4:00 Živili je rodiče matky a pak jsme se přestěhovali sem do Jihlavy. Takže je možno hovořit, že jsem rodilej Jihlavák a že tady bydlím celej život. Když jsme se nastěhovali do Jihlavy, tak jsme bydleli na rohu Věžní ulice a Husovky. Je tam, nevím, jestli Jihlavu znáte, rožák, dvouposchodovej barák. Ten barák byl vždycky soukromej, vždycky jsme bydleli u domácího. My jsme v tom baráku bydleli a ještě taková perlička. Když se ten barák prodával, protože majitelé umírali, ten poslední majitel, dvoupatrovej barák v centru Jihlavy, někdy v pětadesátým koupil za třináct tisíc. To by ceny baráku, tenkrát.

5:05 Na druhý straně je tedy fakt, že pokud se koupil barák s nájemníkama, nájem byl tak malý, že to prostě nedávalo smysl. Tak to nebylo až dvakrát výhodný. Já jsem moc rád vzpomínal na to, to už jsem byl velkej, měl jsem po vojně, já jsem mohl koupit barák za pitomejch třináct, čtrnáct tisíc v centru Jihlavy. Je to ten rožák, vedle je zdrávka, tam jsem chodil do základky. Jak je dnešní zdrávka, tam jsem začal chodit do školy.

6:00 Tam byla tenkrát základka. První dva nebo tři roky jsem tam chodil. Pak jsme chodili, jak je dnešní gympl. Tak tam bylo gymnázium. Naproti bylo kinu Dukla, tenkrát se jmenovalo Stalingrad. Tak tam jsme tenkrát chodili až do konce osmiletky. Když dneska na to budu vzpomínat, bylo to takový zvláštní. V září začala škola. Když jsem byl ve čtvrtý, pátý třídě a my jsme okamžitě začali jezdit na brigády, na brambory. To bylo tejdén, čtrnáct dní. Pak jsme se chvilku učili, byly uhelný prázdniny. Protože nebylo uhlí, takže jsme zase byli doma.

7:00 To hlásili v rádiu, že ještě se prodlužujú uhelný prázdniny.. Tak jsme byli rádi, že nemusíme do školy. Jinak ještě jedna věc. Ta propaganda. Pořád do nás hustili, že zlí imperialisti, když jsem byl takhle malej, nás chtějí přepadnout a hodit sem atomovou bombu. A my jsme dělali nácvik atomovýho výbuchu. To

nám zapískali a my jsme museli letět na dvůr, tam si lehnout nohama k výbuchu a přikrejt se pláštěnkami. Což teda pro kluky bylo nádherný. My jsme závodili, my jsme jak ti blbci letěli po těch schodech a kdo si zalehne jako první. Bylo to jenom jako.

8:00 A pak jsme zase šli, že jsme si jako zachránili život. Takže tam byly takovýhle legrace na tý základce. Na prázdniny jsem jezdil do Jezdovic k babičce a dědovi, kam jsme utekli, když nás vyhodili z toho Kostelce. Tady bych chvilku o tom chtěl mluvit. Můj děda se narodil v roce 1869 a umřel v devadesáti letech, někdy v roce 1960 zhruba.

9:00 Celý život byl soukromě hospodařící zemědělec. On teda tvrdil, že je sedlák, ale měl tam hektar a půl polí. Hektar je deset tisíc metrů. Já jsem třeba potom měl chalupu, kde byl 1.600 metrů pozemek. Když jste tam přišli, já jsem tam jezdil strašně rád, naši mě tam už o prázdninách posílali samotného.

10:00 Byl to barák, kde nebyla elektrika. Já mluvím o roce 1955. Tam celá ta čtvrť, kde bydleli v Jezdovicích, nebyl zavedenej proud. Tam pamatuju bubeníka, kterej chodil a bubnoval, že se mají králíčí kožky někam donést, že se to bude vykupovat. Což bylo nádherný. My jsme chodili za tím pánem, on tam bubnoval. Vždycky se zastavil po nějakých metrech a volal, že přijede kožkař, běžte si k výboru a tam si je můžete prodat. Takže takhle to tam vypadalo.

11:00 Barák byly dvě místnosti. Bylo to kamenný. My jsme to s bráchou potom přestavovali. Před barákem bylo hnojiště. Byl tam chlév, kde stála kráva a koza, víc už se tam nevešlo, tak byl malinkej. A stodola, kde byla došková střecha. V tom roce 1955, 1956, 1957, 1958. A děda tam na tom poli hospodařil. Budeme tomu říkat políčka, protože to asi bylo pravdivější. Když dneska o tom přemýšlím, on byl rád, že tam má nějakého človíčka.

12:00 I když mi bylo třeba deset, že to byla nějaká pracovní síla. Protože on furt něco dělal. Pořád jezdil do lesa s vozejčkem, tahal dřevo a kluk mu mohl pomáhat to dřevo sekat. A takovým způsobem se tam vlastně žilo. Umřel, když mu bylo 90 let. A do devadesáti let ten pán s mojí babičkou, která byla asi o čtyři roky mladší, tak se živilo jako soukromníci. Nic vod toho státu neměli.

13:00 Tyhle ty pole, který tam děda měl, ty kupoval. Tady mám smlouvu z roku 1926 od barona v Třešti Steibacha, za 15 stovek kupuji půl hektaru pole. Takže on to koupil, ty pole měl koupený. Když potom zestárl a bylo mu přes osmdesát, tak byly v podstatě tři možnosti. Buď ty pole dát do JZD a pak by tam někdo z tý rodiny musel dělat. Nebo soukromě hospodařit dál, co udělal děda. Anebo ty pole darovat státu. Takže oni nutili dědu, když už byl starej a nemohl dělat, aby je daroval státu.

14:00 To děda ne, že jsou to jeho pole, nebude je nikam dávat. V roce 1957, děda umřel v roce 1959, bylo mu v té době 88. Je tady materiál: odbor zemědělství, lesního hospodářství v Třešti, panu Marešovi, tak se děda jmenoval, že mu přidělují náhradní pozemky. Aby tam to JZD mohlo hospodařit, tak chtěli mít ty pole zcelené. Takže dědovi dali pozemek za vesnicí 2 – 3 kilometry od jeho baráku, kde bydlel. Bylo mu 88 a napsali mu, že odbor mu to tam přiděluje a činí ho plně zodpovědným za řádné obdělávání náhradních pozemků, na kterých jste povinen hospodařit s péčí vzorného hospodáře.

15:00 Osmdesát osm let bylo dědovi. Děda za dva roky umřel. Děda pečlivě na těch pozemcích hospodařil, byl pečlivej. A po jeho smrti babička, té táhlo na na devadesát let, darovala ty pole státu. A stát jí napsal, tedy finanční odbor v Třešti, že rozhoduje, že přijímá nabídku darování československému státu a že stát nepřebírá žádné závazky ležící na tomto majetku. Takže takhle to bylo.

16:00 Tenhle příběh je velice zvláštní a vypovídá to o téhle době. Snad nikdy v životě jsem neviděl babičku s dědou sedět. Pořád něco dělali. Živili se na dnešní dobu neskutečně skromným způsobem. Protože z těch pár polí, co tam měli, nikdo nemohl zbohatnout. Živili z toho čtyři děti. Necháme toho. Naše rodina byla věřící. To tenkrát nebylo nic tak nenormálního.

17:00 Chodili jsme prostě do kostela. V té době, v letech 1951 - 1956 to bylo normální. Minoritský kostel, který je vedle Brány Matky Boží, tam byly v neděli tři mše. Až postupem času byl tlak komunistů, aby tu víru zlikvidovali. Dokonce v 1. a v 2. třídě bylo náboženství povinné. Já mám na vysvědčení náboženství – jedna. Pak to bylo teda zlikvidovaný, to bylo zrušený, mohlo se chodit jakoby na nepovinný předmět.

18:00 To oni udělali a bylo to ve škole. Takže tam jsme přešli všichni. Až to zlikvidovali úplně. Tohle se vlastně vztahuje i k mému tátovi. To byla taková doba, kdy bylo spoustu brigád. Byl vyhlášen jarní úklid a všichni, kdo bydleli ve Věžní a Husově ulici, tak tam všichni uklízeli. Táta ne. Táta a naše rodina jsme se převlékli a šli jsme do kostela. Začínali jsme se vymykat něčemu, co nebylo asi pro lidi okolo a uliční výbor nějaký zvláštní.

19:00 On byl táta vůbec svérážnej. Třeba na 1. Máj, to on nepůjde. Tam naši nikdy nešli. Když byla výzdoba, třeba k 1. Máji, to se musely lepit plakáty a vlaječky do oken, to teda ani náhodou. Oni k nám chodili z uličních výborů a chtěli po něm, aby to tam vylepil. Takže matka to tam potom někdy nalepila, jenže tam nalepila jen českou vlajku, měla tam bejt taky ruská. Taková to byla doba. Mně se to potom sečetlo

20:00 Když jsem chtěl po skončení základky na střední školu, tak přišlo tátovi: Soudruh Jan Morkus, věc Josef Morkus, to jsem já, žák 8. A, nedoporučení na výběrovou školu. Ředitelství vám sděluje: nebyl výběrovou komisí doporučen ke studiu na výběrové škole. Důvody: prozatím neskýtá záruku, že z něj roste příslušník inteligence spjaté s dělnickou třídou. Ředitel školy vlastní rukou. Bylo mi čtrnáct.

21:00 Táta, ten že sepíše odvolání proti tomuhle tady. Jenže tady není zdůvodnění. Já jsem potom měl snahu, kterej parchant to tam byl v té komisi. Ne, ne. A potom jsem si říkal, vlezte mi. Takže sepsal potom odvolání. Po nějakém čase přišlo, že se odvolání zamítá. Tak jsem se nedostal nejen na výběrovou školu, na normální střední školu. Ta základka byla pod jedenáctiletkou. My jsme jako všichni mysleli, že budeme normálně pokračovat.

22:00 Že tam budeme na té škole dál. A tak se šlo tenkrát s tátou, pod národním výborem byl tenkrát nějaký odbor, který rozdělával učební obory. A oni říkali, že tady už žádný nejsou, jenom hutník a horník. Což táta tedy řekl, v žádném případě tam kluka nedám. Ale někam mě dát museli. Takže se potom našlo místo na učilišti na Polenský, bylo tam učiliště Motorpalu, místo brusič kovů.

23:00 Takže já jsem nastoupil do učiliště jako brusič kovů. Tam bylo veselo, to se mi fakt líbilo. Jo ještě, jedinej z kantorů na tý osmiletce, jmenoval se Plečka, to byl můj třídní učitel, jako jedinej přišel za mnou a říkal, hele mě to mrzí, ale já jsem v tomhle nemohl nic dělat. Výběrová komise, to nejsme my, takže bohužel. Aspoň tohle mně řekl, bylo mně čtrnáct. Jinak ostatní kantoři se chovali, jako že se nic nemete.

24:00 Takže jsem nastoupil na to učiliště. Doba byla taková, že se ještě zdravilo „Čest práci“ a oslovujeme se soudruhu. Já, když jsem to říkal tátovi, ten se chytal za hlavu. Ale nekomentoval to. Takže ráno to vypadalo tak, že mně bylo čtrnáct let. V šest ráno jsem nastoupil do učiliště, tam jsme teda stáli a teď tam přišel ten mistr a říká: „Čest práci, soudruzi“ a my jsme na něj zařvali: „Čest práci, soudruhu!“

25:00 V šest ráno. A teď každej musel mít desetiminutovku, to se střídalo. Politické aktuality. To jsme vybírali z Rudého práva. To tam muselo bejt jako nějaká politická desetiminutovka. Pak se teprve začalo vyučovat. Je teda pravda jiná, že po řemeslné stránce, to řemeslo se tam dalo naučit. Ale tyhle věci okolo, to bylo šílený. Mně tohle doopravdy vadilo a byl jsem malej. I naši říkali, nemůžeš všude něco vykládat.

26:00 Ale tohle mě teda zarazilo. Já jsem to zkoušel na tátu, ale ten se mínil zbláznit. Že jsem tedy ráno vstal, se probudil a zařval jsem na něj „Čest práci“.

Což táta se chytal za hlavu a říkal, že jsem úplně blbej. A tam jsem vlastně byl ty tři roky na učilišti a končil jsem jako brusič kovů. Po tom učilišti jsem nastoupil do Motorpalu jako brusič kovů. A tam jsem vlastně pracoval až do roku 1983.

27:00 V té době jsem ještě začal jezdit na trempink. Mně to připadalo spíš jako nějaký únik. Tremp, to vlastně byli lidi, kteří v neděli, to tenkrát ještě nebyly všechny soboty volný, prvně byly dvě volný, já si to tak dobře nepamatuju. Takže v sobotu se chodilo do práce. Tak ten pocit svobody, ona to byla jakoby hra. Ne, že by to byla skutečná svoboda.

28:00 To byla hra na svobodu, na kamarádství. Procestoval jsem celou republiku stopem, půlku Maďarska. Tenkrát se dalo jezdit. Vylezli jste na silnici, mávli jste a někdo vás svezl. Buď na traktoru, buď na nákladáku, nebo jezdily motorky, nemusely být helmy. Tohle byla velice krásná věc a hlavně to dodávalo pocit, alespoň mně, že alespoň jeden den jsme mezi lidmi, kde mám pocit, že jsem svobodnej. Já nevím, co vám říká Česká Kanada. To je kraj tady za Slavonicema.

29:00 Pokud byste někdy měli možnost, tak se tam jeďte podívat. My jsme tam šli ještě někdy před tou vojnou, že to jako projedeme jako trempové s těma usárnama na zádech. Vypadali jsme asi jako nějaký zbojníci. To vám vyskakovali zelení mužáci někde z výkopů, furt chtěli občanky, a kam jdete, co tam budete dělat, proč jste tady. Takže ono to mělo i tuhle tu druhou stránku svobody, volnosti. Pak přišla vlastně vojna. No na vojně jsem byl v Mariánských Lázních. Poměrně nezajímavá záležitost.

30:00 Kdyby vám někdo vykládal, že na vojně bylo pěkně, že ho vojna nedostala, je to blbost. Každého dostala, protože je to nadřizenej, podřizenej, rozkazy musíte plnit. Ale my jsme v té době měli ještě jednu věc. To byl rok, kdy byla spartakiáda. A že budeme nacvičovat na spartakiádu. My jsme dokonce cvičili v Praze. Bydleli jsme na Vypichu. Bylo to obří stanový městečko. A mně, ne že by mi to tak vadilo. Dostal jsem se z kasáren. Všechny povinnosti vojenský se musely splnit a navíc byl ještě nácvik na spartakiádu.

31:00 Kde muselo být všechno do detailu, protože vy jste vojáci. V Praze byly nácviky na tý ploše Strahovského stadionu, spartakiádního. Na tý ploše to bylo brzy ráno. My jsme tam už v šest hodin ráno museli nacvičovat. Takže my jsme z těch stanů ve čtyři ráno vylezli. A teď jsme tedy pochodovali na ten Strahov, teď se tam nacvičovalo a zase nazpátek na ten Vypich. Nebylo to dvakrát příjemný. A ještě jedna taková perlička. Nevím, jestli jste ten stadion viděli. Z té „Brány borců“ dnes už bych to nepřeběhl, tenkrát jsem byl trénovanej.

32:00 Tam byla snad dělová rána a my jsme museli řvát „URÁ“ a letěli jsme přes ten celej stadion na ty značky. Já jsem byl asi ve třetí řadě a než jsem tam doběhl, tak jsem toho měl dost. Takže to byly tyhle věci. Ale zase na druhou stranu, když jsme šli ráno tou Prahou v útvaru, velitelé chtěli, abychom zpívali, což se nám líbilo. Tak my jsme ráno v pět hodin řvali z plných hrdel „Přes spáleniště“, aby taky lidi nespali, když nemůžeme spát my. Bylo to takový pitomý, ale pocit to by dobřej. Tak to byl tenhle rok.

33:00 Vrátil jsem se z vojny, byl osmašedesátý rok. Tady v Jihlavě, můj pocit: bylo to takový zvláštní. Ti vojáci sem přijeli, tuším, druhý nebo třetí den. Na náměstí stály tanky, u toho stáli vojáci, u pošty, u výboru stáli vojáci. Ruský, hubený a koukali. Teď se nepracovalo, takže celá Jihlava byla na náměstí a snažila se jim říkat, že tady nemají co dělat. Protože lidi uměli mluvit rusky díky tomu, že ve školách byla povinná ruština. Bylo to zvláštní naštvání, pochopitelný, že si někdo dovolil obsadit tuhle zem.

34:00 Podepisovaly se rezoluce na podporu Dubčeka, Svobody, Černíka, za neutralitu, za okamžitý odchod, ale ve svý podstatě to jakoby nedávalo smysl. A mně už to tenkrát připadalo. Zatím co to probíhalo v Jihlavě, já nevím, dva, tři, čtyři dni, než oni odtáhli z toho náměstí pryč. Nevidím důvod, proč tam vůbec šli. Dejme tomu, že to byla demonstrace jejich síly. Zatímco tyhle ty, za který se psala rezoluce, na podporu Dubčeka, Černíka, ty v Moskvě podepsali, že tady ta vojska můžou být. Takže to byly moje vzpomínky na osmašedesátý rok.

35:00 Zajímavější je spíše devětašedesátý rok. Vedle mě v Motorpalu pracoval soudruh, který, když sem přišli Rusové, prohlásil: “Zaplat’ Pán Bůh, že už jsou tady, alespoň to dají do pořádku.“ Což byla dost velká odvaha. To bylo na přes držku, protože tohle říct, tak mohl dostat pár facek a asi je dostat měl. Ale to myslím nedostal. A tenhle ten soudruh potom byl vlastně v prověrkovejch komisích. Komunisti začali vyhazovat svoje soukmenovce ze strany, protože se přiklonili na nesprávnou stranu v roce 1968. Podporovali Dubčeka, tak tě vyloučíme ze strany.

36:00 Když je vyloučili ze strany, tak je vyhodili ze zaměstnání. Takže na té dílně, tam se začali objevovat náměstci z Tesly, který byli vyhození a oni měli pocit, že jim bylo ubližováno. Tenhle ten soudruh, kterej dělal vedle mě, kterej byl doopravdy v prověrkové komisi, tak tenhle pán to komentoval naprosto nádherným způsobem: strana je vybrala, strana jim dala práci a oni na stranu budou nadávat? Plným právem A já jsem z toho měl radost, že na ně taky došlo. To bylo zajímavější. A tohle to dělal Dubček.

37: Ty demonstrace na podporu Dubčka o rok později 21. srpna 1969, tak podepisoval, tenkrát se tomu říkal pendrekovej zákon. Dubček jako šéf parlamentu, tenkrát se tomu říkalo národní shromáždění. Nakonec na to taky dojel, vyhodili ho ze všech funkcí. Nastoupil tam Husák a bylo to. To se mi moc jako líbilo. Já jsem potom, po vojně, začal studovat a to se mi jako líbilo, protože tam mě přijímali. Asi jsem již neohrožoval dělnickou třídu. Večerní jedenáctiletku. Tenkrát se tomu říkalo střední škola pro pracující.

38:00 Takže jsem odmaturoval na tý jedenáctiletce a později jsem si udělal maturitu na průmyslové škole strojnické. Takže jsem si tímhle způsobem dodělal dvě střední školy a v roce 1983 byl Jiskře, to byly dělnické noviny, byl inzerát, že chtějí mistra odborného výcviku na učilišti v Motorpalu. Já jsem se tam přihlásil a oni mě přijali. Takže najednou se ze mě stal mistr odborného výcviku na učilišti, kam se mi tenkrát nechtělo jít do toho učení.

39:00 Největší paradox tohohle byl ten, že já jsem tam nastoupil na to učiliště a tam to zůstalo, jak když jsem tam byl já v těch čtrnácti letech. Ráno nástupy, „Čest práci, soudruhu mistře“. No to bylo šílený. Mluvím o roku 1985. Já jsem odtud odcházel v roce 1987 na průmyslovou školu jako učitel do dílen a takhle to tam fungovalo. Ty děcka znovu říkali „Čest práci“.

40:00 Dělal se tam nástěnky. K 28. říjnu, to muselo být v pětadesátém a už to bylo takový uvolněnější. Lidi měli z těch komunistů spíš srandu, protože nikdo tomu snad už ani nemohl věřit. Tak my jsme s děčkama udělali nástěnku. 28. říjen a pod tím bylo napsáno 1918 – vyhlášení republiky. A já jsem tam dal Masaryka. Kluci na to koukali, co je to za pána. To je náš první prezident Československa. Oni z toho 28. října měli Den znárodnění.

41:00 Já nevím, kolik tam toho bylo. Aby asi zakryli tu podstatu 28. Října vyhlášení našeho státu 1918. A to tam viselo snad tři hodiny, než si toho někdo všimnul a pak Masaryk musel jít pryč, toho jsme museli sundat. Museli jsme to přehodit, že to byl Den znárodnění. Takhle to vypadalo na učilišti tři roky před tím, než komunisti odešli. A mně tam tohle na tom učňáku doopravdy vadilo. A tak jsem se snažil nějakým způsobem se odsud dostat.

42:00 Mě ta práce bavila s těma děčkama. Doopravdy. A znovu musím říct, že ti řemeslníci, kteří odcházeli odsud, byli řemeslníci. My jsme je řemeslu naučili. Ale to okolo mi strašně vadilo. A pak byla tedy možnost jít na „průmku“, na průmyslovou školu, takže jsem tam s radostí šel. Tam ta atmosféra byla úplně jiná než na tom učňáku. A tam jsem tedy vydržel do důchodu. Musel jsem si dodělat tři semestry pajdáku, protože tam jsem z toho furt vycouvával, a tady

oni trvali na tom, že musím mít pedagogické vzdělání. Takže jsem na starý kolena jezdil do Brna a tam jsem ještě studoval.

43:00 A stal se taeda ze mě kantor na prumce. A pak už vlastně byl rok 1989. Podepsal jsem „Několik vět“. Jenže to nebylo žádné hrdinství. To bylo za propuštění Havla. „Několik vět“ se podepisovat v létě roku 1989. V listopadu 89 komunisté odešli. Nehledě k tomu, že „Několik vět“ podepsalo asi 50.000 lidí. Tady v Jihlavě ten rok 1989. Naše děťátka na prumce a z gymplu asi třetí nebo čtvrtý den, bylo to zpoždění, v Praze to začalo 17. listopadu, tady to bylo dýl.

44:00 Přišli s tím, že je to něco strašného, jak sem později začaly docházet zprávy, co se jako děje v Praze, takže budou stávkovat a udělají průvod. Sešli se před gymplem a povídají, půjdete s námi, jo, půjdu. A šli jsme od gymplu takhle Křížovou na náměstí a zase zpátky. Svíčku jsme každý měli. Takže takhle to začalo tady v Jihlavě. To bylo pár lidí, těch študáků tam mohla být tak stovka. Pak už byly nějaké ty demonstrace na náměstí.

45:00 Ještě poslední snad věc. Já jsem vždycky říkal, že až komunisti jednou odsmdřej, takže pojedu do Prahy a picnu si šampaňský u koně na Václaváku a zapiju to. Tam jsme teda jeli, ta Praha byla nádherná. Ti lidé, ten rok 1968, to byli lidi našťvaní. 1989 Praha slavila. Tam nebyl nikdo, kdo by o tom přemýšlel. Prostě oni slavili, že jsou svobodný. Hrál tam jazz.

46:00 Tak jsme do té Prahy jeli. Na Václaváku byly pořád nějaké demonstrace. Byli jsme na Letný a já si pamatuju, Mockrát jsem si na tohle vzpomněl. Objevil se tam Dubček a řečnil, jako z toho balkonu. Vedle mě stál pán a povídá:“ To nám ta svoboda pěkně začíná. Komunista řeční o demokracii.“ Měl v tomhle hodně pravdu. On i oblečením byl jiný. On měl na sobě takový nějaký hubertus, tak vypadal jako funkcionář. Proti Havlovi, proti těm ostatním, co tam byli. A mluvil takovým zvláštním, jakoby funkcionářským jazykem.

47:00 Mluvil o demokracii. Komunista nám řeční. To nám to pěkně začíná. Takže to byl rok 1989 v Praze. A po roce osmdesát devět jsme zkusili. Jestli bychom mohli stát na vlastních nohou. Otevřeli jsme s mou bývalou manželkou dneska hospodu, tady v Jihlavě. Palackého a Beneška. Na rohu stála Elektra. Vedle do Palackého tam měli sklad.

48:00 Tam když jsme do toho přišli, byly tam nádherný prostory. Bylo to klenutý, ale bylo to úplně plesnivý. Tam byla snad centimetrová plíseň v tom skladu. Tak z toho skladu jsme udělali hospodu. Poměrně dost známou, prosperovalo to, jenže postupem času můj syn jako že ne, že hospodského dělat nebude. Takže dneska je z toho zase něco jiného. Byl jsem velice pyšnej na to,

že jsme dokázali tohle udělat. Tyhle podmínky byly šílený. Úvěr, který jsme si vzali, byl 15 nebo 16%. To bylo úplně mimo moje chápání.

49:00 Ještě jsme museli ručit chalupou, kterou jsme měli. Ale vybuodovali jsme to, měli jsme hospodu. Říkali jsme si, kdybychom žili v jiné době, třeba bychom něco měli. Dneska to už nedávalo dvakrát smysl. A ještě v té době, když se ta hospoda dělala. Já jsem nevěděl, kde mi hlava stojí, tak přišla moje matka a povídá, že byla v kostele, že zapálila svíčku, že už jsou komunisté konečně pryč, a povídá: „A teď nám musí vrátit, co ukradli. Oni nám ukradli pole, tak ať to teda vrátí. Protože když ukradli, tak to teda musí vrátit.“ Já jsem se o to začal zajímat.

50:00 Tak jsem zjistil tohle, co jsem vám vykládal. To podivné darování státu. A bylo to darování v tísní a v restituci jsme to dostali nazpátek, ten hektar a půl polí. Moje matka měla strašnou radost, říkala, že zase zapálí svíčku v kostele. Že spravedlnost konečně jako zvítězila. A to je všechno. Už vám nebudu víc říkat, to vám stačí. „Děkujeme za hezké povídání, pane Morkusi.“ „Já taky děkuju.“

**Realizační tým projektu PŘÍBĚHY NAŠICH SOUSEDŮ
ZŠ Jihlava, Jungmannova 6, příspěvková organizace**

**Tomáš Hermann
Martin Kučera
Marek Kudrna
Mgr. Pavel Koreň**